

Svensk säkerhetspolitisk linje

En förklaring

Henrik Möller

Abstract

Swedish security policy has long been centered on a policy of neutrality. This has changed and is now centered on solidarity. A strong will of cooperation with other countries and organizations in order to create security for the nation. This paper aims to explain the current security policy of Sweden by using two of Graham Allison's theories of decision making, the rational actor and organizational behavior. The paper is set up as a case study where material from the Swedish government, the Swedish contingencies agency (MSB) and the armed forces is analyzed. The result shows a security policy rooted in goals, set up to address a wide array of threats. Governmental choices are made in order to reach these goals. The governmental choices are influenced by the inputs of the governmental agencies, MSB and the armed forces. However, further material is needed to fully understand the choice the government made about the security policy.

Nyckelord: Säkerhetspolitik, Rationell aktörsmodell, Organisationsmodell, Graham Allison

Antal ord: 9332

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Bakgrund.....	3
1.2	Syfte och frågeställning	4
1.3	Disposition	5
2	Teori.....	6
2.1	Modell I – Rationell aktörsmodell	7
2.2	Modell II – Organisationsmodellen.....	8
2.3	Operationalisering	9
2.4	Kritik mot vald teori	10
3	Forskningsdesign	11
3.1.1	Metod.....	11
3.1.2	Material och källkritik	11
3.1.3	Avgränsningar	12
3.2	Tidigare forskning	12
4	Analys.....	14
4.1	Sveriges säkerhetspolitiska linje	14
4.2	Den rationella säkerhetspolitiken.....	15
4.2.1	Vilka är de uppfattade hoten mot Sverige?.....	15
4.2.2	Vad är målet med Sveriges säkerhetspolitik?	15
4.2.3	Fanns det några alternativ och medföljande konsekvenser till vald säkerhetspolitisk linje?.....	16
4.2.4	Vilken är vald säkerhetspolitisk linje?.....	19
4.3	Den organisatoriska säkerhetspolitiken.....	21
4.3.1	Vilka inomstatliga myndigheter påverkar den svenska säkerhetspolitiken?	21
4.3.2	Vad bidrar myndigheterna med för information i utformningen av svensk säkerhetspolitik	22
4.3.3	Presenterade myndigheterna några handlingsalternativ?.....	23
4.3.4	Finns myndigheternas information/handlingsalternativ representerade i säkerhetspolitiken?.....	25
5	Syntes och slutsatser	27

5.1	Syntes.....	27
5.2	Slutsatser.....	29
6	Referenser	30

1 Inledning

Herr/fru talman

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast. Vår militära alliansfrihet tjänar oss väl och bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa. Den förutsätter en aktiv, bred och ansvarsfull utrikes- och säkerhetspolitik i kombination med en trovärdig nationell försvarsförmåga.

Hot mot freden och vår säkerhet avvärjs bäst i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer. Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik bygger på sammanhållning i EU och på ökat samarbete på bred front: I Norden och Östersjöområdet, tillsammans med Finland, i FN och i OSSE, med Nato och genom en förstärkt transatlantisk länk. Dialog och förtroendeskapande åtgärder är viktiga instrument för stabilitet och avspänning.

Ovanstående är ett utdrag ur utrikesdeklarationen framförd av dåvarande utrikesminister Margot Wallström 2016 (Regeringskansliet 1). Den svenska säkerhetspolitiska linjen ligger fast.

För att sammanfatta säkerhetspolitiken skriver myndighetens för samhällsskydd och beredskap följande ”den svenska säkerhetspolitiken är en del av samhällets samlade resurser för att möta hot och utmaningar mot vår säkerhet. Svensk säkerhet är beroende av internationella samarbeten och relationer med flera länder” (MSB 1).

Men vad är svensk säkerhetspolitik och vad är den säkerhetspolitiska linjen och hur formades den. Det är det denna uppsats skall förklara.

1.1 Bakgrund

Svensk säkerhetspolitik eller säkerhetsstrategi har under större delen av 1900-talet utgjorts av neutralitetspolitik. Politiken strävade efter att markera ett politiskt oberoende mot de två stormakterna och Sveriges försvar reflekterade det. En relativt stor inhemsk försvarsförmåga byggdes upp för att öka möjligheterna att stå utanför ett kommande krig. ”Alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i händelse av krig” sammanfattar Svensk säkerhetspolitik under 1900-talets andra hälft. (Westerberg 2015, s. 193).

Under 1990-talet sker en förändring i svensk säkerhetspolitik. Europa förändras i grunden i och med Sovjetunionens fall och Warszawapaktens upplösning. Sverige börjar närma sig EG, sedermera EU, under tidigt 1990-tal och

i och med detta börjar en ny säkerhetspolitisk linje ta form. I regeringens försvarsproposition från 1991 kan man läsa att Sveriges säkerhetspolitiska mål är ”att i alla lägen och i former som vi själva väljer trygga en handlingsfrihet för oss att – såsom enskild nation eller i samverkan med andra länder – kunna utveckla vårt samhälle” (prop/1991/92:102, s. 34). I och med denna formulering hade neutralitetspolitikens strävan efter oberoende tonats ner (Westerberg 2015, s 197).

I försvarspropositionen fanns ytterligare en markant skillnad mot tidigare, ”den hårda kärnan i vår säkerhetspolitik är fortfarande vår militära alliansfrihet med dess skyldighet att upprätthålla en betryggande försvarsförmåga för att vi ska kunna vara neutrala i händelse av krig i vårt närområde” (prop/1991/92:102, s. 34). Med denna formulering hade nu neutralitet blivit en möjlig handlingsväg och inte som i neutralitetspolitikens tid, den enda vägen (Westerberg 2015, s. 197).

Sverige hade nu tagit de första trevande stegen från neutralitetspolitiken mot dagens säkerhetspolitiska linje som domineras av solidaritet.

1.2 Syfte och frågeställning

Sveriges frihet, fred och säkerhet ska värnas. Det finns ingen viktigare uppgift för staten än denna (Regeringskansliet 2, s. 6).

Sveriges svängning från den väl etablerade neutralitetspolitiken till dagens solidaritetspolitik har i jämförelse skett snabbt. Säkerhet byggs inte längre ensamt utan med andra. Säkerhet handlar inte längre bara om att möta militära hot och väpnade angrepp, utan innefattar ett brett spektrum av händelser, från skydd mot epidemier till kampen mot terrorism och organiserad brottslighet till säkra transporter och pålitlig livsmedel- och energiförsörjning (Regeringskansliet 2, s. 3). Den förda säkerhetspolitiken påverkar alla svenska medborgare och har som sagt förändrats mycket det senaste årtiondet. Om det är som den nationella säkerhetsstrategin säger, den viktigaste uppgiften staten har, hur har då staten gått tillväga för att värna om vår frihet, fred och säkerhet.

Syftet med uppsatsen är att förklara Sveriges nuvarande säkerhetspolitiska linje. Följande frågeställning kommer besvaras:

Hur kan den nuvarande svenska säkerhetspolitiska linjen förklaras utifrån teorier om beslutsfattande?

Uppsatsen kommer besvara frågeställningen genom att använda sig av Graham Allison's modeller för beslutsfattande (1999). Uppsatsen har inte för avsikt att jämföra Allison's modeller utan vill förklara de bakomliggande drivkrafterna till varför svensk säkerhetspolitikslinje ser ut som den gör. Modellerna skall inte ses som konkurrenter till varandra utan som komplement till varandra för att ge en så god bild som möjligt.

Ingen tidigare forskning har hittats som har försökt förklara den svenska säkerhetspolitiska linjen med hjälp av Allison's modeller. Härigenom uppnås den inomvetenskapliga relevansen.

Ämnet som sådant är ytterst aktuellt med Rysslands aggressioner i Ukraina som exempel, men även svenskt försvarssamarbete aktualiserar frågan om svensk säkerhetspolitik, inom ramen för detta uppnås den utomvetenskapliga relevansen.

1.3 Disposition

Uppsatsen börjar med en inledning, kapitel 1, där bakgrund, syfte och frågeställning avhandlas. I kapitel 2, teori, ges en genomgång av Allison's samtliga teorier i generella ordalag, för att därefter mer i detalj beskriva de två teorier som kommer användas i uppsatsen. De två valda teorierna operationaliseras för att kunna användas på materialet. Uppsatsen övergår därefter till att redogöra för forskningsdesign i kapitel 3, här behandlar även uppsatsen metod, material, tidigare forskning samt avgränsningar.

I Kapitel 4 genomförs sedan analysen med hjälp av Allison's operationaliserade teorier för att slutligen i kapitel 5 redogöra för slutsatser av genomfört arbete och besvara uppsatsens frågeställning. Uppsatsen avslutas med en referensförteckning.

2 Teori

Uppsatsen kommer använda sig av Graham Allison's teorier om beslutsfattning beskrivna i boken *Essence of decision: Explaining the Cuban missile crisis* (1999). I boken använder sig Allison av Kubakrisen 1962 som fall för att med hjälp av sina modeller förklara varför USA och Sovjetunionen fattade de beslut som de gjorde. Men modellerna har ett bredare applikationsområde än så. Utöver att förklara beslutsfattande i krissituationer kan modellerna appliceras på beslutsfattande inom utrikespolitik och inrikes politik, inom kommuner eller inom organisationer (Allison 1999, s. 7).

Teorierna, eller modellerna som Allison benämner dem, är *The Rational Actor*, modell I, *Organizational Behavior*, modell II samt *Governmental Politics*, modell III. Modellerna kommer i uppsatsen vara översatta och benämnas enligt följande, modell I – rationell aktörsmodell, modell II – organisationsmodell samt modell III – förhandlingsmodellen.

I sin bok gör Allison liknelsen med ett fiskenät där modellerna utgör nätet som man drar genom materialet för att förklara en specifik fråga eller händelse. Val av modell bestämmer också storleken på nätets maskor och hjälper forskaren att finna vilken sjö han skall lägga nätet och på vilket djup (Allison 1999, s. 4).

Vid användandet av modell I fokuserar forskaren på vilka mål en stat har och i vilket syfte en stat agerar på ett visst sätt. Forskaren har förklarat statens beslut när han kan visa hur beslutet var det mest rationella kopplat till syftet. Genom att använda modell I kan man få tillfredställande svar och ibland kanske det är tillräckligt, men för att ytterligare förstärka och komplettera förklaringen behöver forskaren gå djupare och analysera statsapparaten som utgör staten, organisationer och individer som påverkar beslutsprocessen. Modell I kompletteras då med modell II och modell III.

Modell II fokuserar på organisationer som utgör staten och deras möjligheter och begränsningar, kultur och procedurer för att producera information, generera handlingsalternativ och implementera handlingsalternativ. Forskaren har förklarat händelsen när han har identifierat vilka relevanta organisationer och deras organisationsmönster som gav upphov till handlingen.

Modell III fokuserar på den interna politiken inom staten, eller den interna maktkampen som sker mellan deltagare i beslutsprocessen. Beslut fattas genom förhandling mellan deltagarna. Forskaren har här förklarat händelsen när han har upptäckt vem som gjorde vad mot vem och som resulterade i beslutet.

Modellerna kan ses som komplement till varandra och genom användandet av dem i kombination förstärks förklaringen. Modell I förklarar den bredare kontexten av en händelse, modell II belyser organisationerna inom staten och deras möjligheter att bidra med information och handlingsalternativ för att fatta

beslutet medan modell III fokuserar till större del på individerna som deltar i beslutsprocessen och hur deras uppfattning och ståndpunkt påverkar beslutet. Var och en av modellerna kan ses som en sökmotor för att hitta alla betydelsefulla faktorer som påverkade utgången (Allison 1999, s. 392).

Denna uppsats kommer använda sig av två av Allison modeller, modell I samt modell II. Genom modell I förklaras den bredare kontexten av svensk säkerhetspolitik där regeringens linje förklaras utifrån hotbild, mål och vilka alternativ som fanns att välja mellan. Utifrån detta formar regeringen sin inriktning. Detta ger kanske en tillfredställande generell förståelse. Men då regeringen inte ensamt utgör staten utan under sig har den departement och myndigheter, som bidrar till att forma säkerhetspolitiken, kompletteras förklaringen med modell II. Genom att analysera myndigheter och deras bidrag till svensk säkerhetspolitik nås en djupare förståelse för regeringens inriktning.

För uppsatsens ändamål anser författaren att dessa två modeller kommer ge ett tillräckligt bra svar kopplat till den tid som finns till förfogande. Med det sagt skall inte modell III förringas som en del i en förklaring men kan med fördel användas för framtida forskning.

2.1 Modell I – Rationell aktörsmodell

Modell I utgår från att försöka förklara nationers agerande eller beslut med utgångspunkt i de mål och val nationen baserade beslutet på (Allison 1999, s. 13).

Det som karaktäriserar modell I är att det är ett agerande som skall förklaras, detta agerande har ett mål och ett syfte. Agerandet utgörs av en nation och hur nationen väljer att agera väljs efter en kalkylerad lösning på ett problem. Förklaringen till agerandet handlar om att visa vilka mål nationen hade med agerandet och hur agerandet var det mest rationella kopplat till dessa mål (Allison 1999, s. 15).

Inom beslutsteorin handlar rationella val om att välja mellan en rad givna alternativ, varje alternativ kommer med sina egna konsekvenser och aktören väljer det alternativ som minimerar insatsen men maximerar utdelningen (Allison 1999, s. 17).

Modell I tar sin utgångspunkt i fyra kärnpunkter för att strukturera och formalisera en aktörs beslutsfattande. De fyra utgångspunkterna är, mål och målsättningar, alternativ, konsekvenser samt val (Allison 1999, s. 18).

Aktörens målsättningar och intressen måste förstås och prioriteras. Varje målsättning medför konsekvenser och aktören måste värdera och rangordna dessa konsekvenser mot målsättningen. I en given situation måste aktören sedan välja mellan olika alternativ och handlingsmöjligheter. För varje givet alternativ finns det ett antal konsekvenser och dessa konsekvenser realiserar vid val av alternativ. Den relevanta konsekvensen medför fördelar och nackdelar kopplat till

målsättningen. Det rationella valet innebär att aktören väljer det alternativ som rangordnats högst, vars konsekvenser värderas högst och leder mål målet.

För att analysera material med modell I presenterar Allison fem kärnfrågor att använda när en förklaring till ett visst agerande söks (Allison 1999, s. 389-390).

1. Vilka är de uppfattade hoten?
2. Vad är statens mål?
3. Vad är alternativen för att hantera frågan?
4. Vilka är de strategiska kostnaderna för varje alternativ?
5. Vilket är det bästa valet av alternativ?

I den absolut enklaste formen länkar modell I mål och handling. Vet du en aktörs mål så kan du ha en god uppfattning hur han kommer handla. Genom att studera hans handlande kopplat till hans målsättning kan du utveckla en stark hypotes till varför han handlade som han gjorde. Genom att ta med värdering av situationen som aktören befinner sig i kommer ett fylligare svar att hittas. I den kontexten måste analysen ta hänsyn till vilka alternativ aktören valde mellan och vilka för och nackdelar som kom med respektive alternativ (Allison 1999, s. 49).

2.2 Modell II – Organisationsmodellen

Ibland kan en stats beslut och handlande härledas till en aktör som är centralt kontrollerad, välinformerad och handlar rationellt och värdemaximerat. Då är modell I användbar, men Allison hävdar att det inte alltid är så enkelt.

En stat utgörs inte av en individ utan av en samling löst allierade organisationer, var och en med ett eget liv. Staten uppfattar problem via dessa organisationer. Staten definierar alternativ och uppskattar konsekvenser baserat på dessa organisationers information. Modell II fokuserar på uteffekten av stora organisationer inom staten och deras standardiserade mönster (Allison 1999, s. 143).

För att kunna möta ett brett spektrum av möjliga problem består staten av många organisationer, där huvudansvar för specifika uppgifter är fördelat mellan organisationerna. Det är dock inte ofta som stora problem enbart berör en organisation utan staten måste hantera uteffekten rörande problemet från flera organisationer. För att göra detta behöver organisationer koordineras. Koordinering kräver standardiserade procedurer eller regler för hur saker görs.

I modell II söks inte förklaringen hos staten eller en enskild individ utan förklaringen söks i organisationer och deras agerande förklaras som organisatoriska mål och arbetssätt (Allison 1999, s. 144). För att ytterligare förklara modell II belyser Allison, varför organisationer? Varför organisera? Organisationer är en sammansättning av människor med olika funktioner som sammantaget bidrar till helheten och kollektivet. Det finns fastställda strukturer och procedurer för att dela upp och inrikta arbetsinsatsen för att lösa en uppgift

eller nå ett specifikt mål. Organisationer skapar möjligheter att uppnå mål och utföra handlingar som annars skulle vara omöjliga. Vidare tvingar organisationer, med dess existerande program och rutiner, fram ett visst agerande. Organisationen är skapad för ett visst ändamål och löser problem på ett visst sätt, detta begränsar dock deras handlingsmöjligheter. Organisationens kultur formar individer ingående i den och resultatet påverkas av formella och informella normer (Allison & Zelikow 1999, s. 145).

Likt modell I ställer Allison också i modell II upp ett antal frågor att analysera ett visst agerande med (Allison & Zelikow 1999, s. 390). Dessa är:

1. Vilka organisatoriska delar består staten av?
2. Vilka möjligheter och begränsningar har organisationen för att producera information om situationen, hot och möjligheter?
3. Vilka möjligheter och begränsningar har organisationen för att producera handlingsalternativ?
4. Vilka möjligheter och begränsningar har organisationen för att implementera valt alternativ?

Analysen utgår från att statligt agerande är baserat på uteffekter av dess organisationer. Aktören är inte en enhetlig stat eller regering utan en konstellation av löst sammansatta delar varpå staten vilar. Beslut baseras på information och handlingsalternativ från dessa delar eller organisationer (Allison 1999, s. 166).

2.3 Operationalisering

Som beskrivit ovan presenterar Allison ett antal kärnfrågor för respektive modell (Allison & Zelikow 1999, s. 389-390). Dessa kärnfrågor utgör grunden för analysen. Då Allison's frågor är generella i sin karaktär och för att göra det möjligt att applicera modellerna på materialet har frågorna konkretiserats och preciserats för att kunna användas i denna uppsats.

Vid analysen med modell II har ett urval gjorts då antalet myndigheter som påverkar säkerhetspolitiken anses vara för stort för att omhänderta samtliga i denna uppsats.

För modell I kommer följande frågor att utgöra analysen av materialet. Materialet för analysen med modell I kommer utgöras av försvarsberedningens rapport (Ds 2014.20), regeringens inriktningsproposition (Prop 2014.15.109) samt Sveriges nationella säkerhetsstrategi (Regeringskansliet 1).

- Vilka är de uppfattade hoten mot Sverige?
- Vad är målet med Sveriges säkerhetspolitik?
- Fanns det några alternativ och medföljande konsekvenser till vald säkerhetspolitisk linje?

- Vilken är vald säkerhetspolitisk linje?

För modell II kommer följande frågor att utgöra analysen av materialet. Materialet för analysen utgörs av försvarsmaktens och myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) underlag till försvarspolitisk inriktningsproposition 2015 (FM2014-5882:31 & Dnr 2014-3277).

- Vilka inomstatliga myndigheter påverkar den svenska säkerhetspolitiken?
- Vad bidrar myndigheterna med för information i utformningen av svensk säkerhetspolitik?
- Presenterade myndigheterna några handlingsalternativ?
- Finns myndigheternas information alternativt handlingsalternativ representerade i säkerhetspolitiken?

2.4 Kritik mot vald teori

Även om Allison's teorier är välkända och hans bok är ett stående inslag på läslistor vid välkända universitet (Allison & Zelikow 1999, s. vii) har de inte undgått kritik. Bendor och Hammond (1992) har i en artikel kritiserat Allison's modeller. De erkänner att Allison's teorier har haft en stor inverkan på forskning och analys av byråkrati, utrikespolitik och politiskt policy (Bendor & Hammond 1992, s. 318), men att modell I är för enkel och modell III är för komplex. De hävdar att det krävs specialkunskap inom respektive område som Allison baserar sina tre modeller på och tyvärr har Allison misstolkat delar inom varje område (Bendor & Hammond 1992, s. 302). Modell I anses vara alldeles för simpel för den utelämnar flera viktiga egenskaper hos en rationell aktör och vilka problem denne kan ställas inför och modellen tar inte heller hänsyn till strategiska interaktioner (Bendor & Hammond 1992, s. 305). De har även svårt att se var modell II slutar och modell III börjar. Även Wagner kritiserar detta och påtalar att det är svårt att se om modell III ska stå för sig själv eller om det är en förlängning av modell II (Wagner 1974, s. 448).

Även Bernstein riktar kritik mot Allison och ifrågasätter om generaliseringar från Kubakrisen kan appliceras på andra fall under mer normala förhållanden för att förstå beslutsfattning (Bernstein 1999, s. 142). Bernstein menar också på att modell II och dennes betoning på organisationens kultur kan hämma forskarens förståelse för organisationer, deras kultur och beteende (Bernstein 1999, s. 144).

3 Forskningsdesign

Uppsatsen har en förklarande ambition som syftar till att förklara den nuvarande svenska säkerhetspolitiska linjen. För att göra det kommer uppsatsen använda sig av redan existerande teorier om beslutsfattning. Modellen om rationalitet lägger grundplattan för att förstå hur den säkerhetspolitiska linjen har kommit till. Genom att använda ytterligare en modell, organisationsmodellen, skapas djupare förståelse över vilka inflytelser som myndigheter har på säkerhetspolitiken.

Uppsatsen använder sig av redan existerande teorier och förklaringsfaktorer och fallet svensk säkerhetspolitik står i centrum, detta sammantaget gör att uppsatsen är av teorikonsumerande karaktär. Även om förklaringsfaktorerna, teorierna, är sekundära spelar de roll för resultatet. Om det visar sig att teorierna inte bidrar till att förklara det valda fallet minskar tilltron till teorierna (Esaiasson m.fl. 2017, s 42-43).

3.1.1 Metod

Uppsatsen kommer använda sig av fallstudie som metod. En fallstudie försöker exempelvis förklara varför ett beslut togs, hur beslutet implementerades och med vilket resultat (Yin 2009, s. 17). En fallstudie är användbar när frågor om ”hur” och ”varför” skall besvaras, där forskaren inte kan påverka händelsen och där fokus ligger på nutida händelser (Yin 2009, s. 8).

Uppsatsen kommer använda en kvalitativ ansats för att analysera materialet och då med hjälp av operationaliseringen av Allison's teorier.

Inledningsvis, för att besvara uppsatsens frågeställning måste frågeställningen preciseras till ett antal frågor som skall ställas till textmaterialet (Esaiasson m.fl. 2017, s. 216). För att hitta dessa preciserade frågor kommer uppsatsen operationalisera Allison's teorier och konstruera en analysmodell.

Därefter, när analysmodellen är framtagen kommer uppsatsen att analysera valt material med analysmodellens frågor. Respektive fråga analyseras var för sig och slutligen knyts frågorna ihop till en slutsats och frågeställningen besvaras.

3.1.2 Material och källkritik

När det kommer till val av källor och källkritik tar uppsatsen hänsyn till de fyra grundprinciperna, äkthet, oberoende, samtidighet och tendens (Esaiasson m.fl. 2017, s. 291-296). Utöver, eller rättare sagt, som ett komplement till, dessa har frågorna, vad, vem, varför och när ställas vid val av källa (Lunds universitet 1).

Vad innehåller materialet? Vem överför informationen? Varför publiceras materialet? När är materialet producerat?

Huvuddelen av det empiriska materialet utgörs av primärkällor i form av försvarsberedningens rapport, Försvaret av Sverige, starkare försvar för en osäker tid (Ds 2014.20), regeringens försvarspolitiska inriktning, Sveriges försvar 2016-2020 (Prop 2014.15.109), Sveriges nationella säkerhetsstrategi (Regeringskansliet 1), försvarsmaktens underlag (FM2014-5882:31) samt myndigheten för samhällsskydd och beredskaps underlag (Dnr 2014-3277). Dessa källor är samtliga tryckta officiella dokument skapade av statliga myndigheter alternativt av regeringen. Dokumenten får anses inneha en hög reliabilitet och uppfylla de källkritiska grundprinciperna.

3.1.3 Avgränsningar

Uppsatsen avgränsas i rum till att avhandla Sveriges nuvarande säkerhetspolitiska linje. Dock ges en kortare historisk bakgrund syftandes till att ge läsaren en inblick hur säkerhetspolitiken har utvecklats.

Avgränsningen sker också i tid och kommer avhandla perioden 2016-2020, alltså den försvarsbeslutsperiod som Sverige för tillfället befinner sig i.

När det kommer till organisationer som påverkar den svenska säkerhetspolitiken kommer uppsatsen avgränsa sig till att bara avhandla försvarsmakten samt myndigheten för samhällsskydd och beredskap och hur de påverkar den svenska säkerhetspolitiken.

Uppsatsen avgränsar sig också när det kommer till Allison teorier. Uppsatsen kommer endast att använda sig av två av Allison's tre teorier. Den tredje teorin, Governmental Politics, eller intern maktkamp, har avgränsats bort. Denna tredje teori förutsätter, för denna uppsats del, en större del inofficiellt informationsunderlag, då den avhandlar enskilda individers åsikter och ståndpunkter och hur de manifesteras i beslutsprocessen. Insamlingen av detta underlag skulle vara för tidskrävande för den allokerade tidsramen.

3.2 Tidigare forskning

Det finns flertalet böcker och vetenskapliga artiklar som avhandlar svensk säkerhetspolitik. Jacob Westerberg (2015) avhandlar de svenska säkerhetsstrategierna som har avlöst varandra sedan Napoleonkrigen till dagens datum. Sista kapitlet avhandlar dagens säkerhetspolitiska strategi och den solidariska säkerhetspolitiken. Vidare avhandlar Westerberg i en artikel i statsvetenskaplig tidskrift (2016) stormakters och småstaters alliansbeteende, framförallt småstaters särskilda förutsättningar inom området. Här analyseras hur Sverige idag skulle kunna använda olika former av alliansstrategier för att uppnå sina säkerhetspolitiska mål.

Brommesson (2018) talar om nordiskhet, uppfattningen och erkännandet om hur nordens spelar en roll i utformningen av den svenska säkerhetspolitiken. Brommesson hävdar att nordiskhet är en säkerhetspolitisk miljö och den svenska säkerhetspolitiken bygger till stor del på denna. Sverige befinner sig i denna säkerhetspolitiska miljö och den har vissa säkerhetsvillkor och det är dessa villkor som påverkar utformningen av svensk säkerhetspolitik.

Även Forsberg belyser det nordiska samarbetet och vikten av detta då mindre nationer helt enkelt inte har råd att inte samarbeta då konstanden för ett trovärdigt nationellt försvar har ökat. Men delade gemensamma kostnader är inte det enda som motiverar samarbetet. En förändrad säkerhetspolitisk miljö, nordisk identitet med likande kultur och värderingar motiverar också samarbetet (Forsberg 2012, s. 1174-1175).

4 Analys

I följande analys har uppsatsen använt sig av försvarsberedningens rapporter, regeringens inriktningsproposition, den nationella säkerhetsstrategin samt underlag från berörda myndigheter. Försvarsberedningen utgörs av ledamöter från de åtta riksdagspartierna, sakkunniga och ett sekretariat. Sakkunniga utgörs av representanter från justitie-, utrikes-, försvars- och finansdepartementen samt försvarsmakten och myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

På uppdrag av regeringen ska försvarsberedningen analysera viktiga förändringar i den internationella utvecklingen, globalt som regionalt. Beredningen redovisar sin bedömning av den säkerhetspolitiska utvecklingen och konsekvenser för svensk försvars- och säkerhetspolitik. Med utgångspunkt i beredningens rapporter utformar sedan regeringen säkerhetspolitiken som förslag till riksdagen (Regeringen 1).

4.1 Sveriges säkerhetspolitiska linje

I försvarsberedningens rapport från 2007, säkerhet i samverkan, presenterades solidaritetsdeklarationen för första gången. ”Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas” (Ds 2007:46, s. 11). Deklarationen lämnar inte mycket utrymme för en svensk neutralitetsförklaring i händelse av konflikter i vårt närområde. Solidaritetsdeklarationen är vägledande för dagens säkerhetspolitik (Westerberg 2015, s. 198). Deklarationen signalerade inriktningen för den svenska säkerhetspolitiken.

Den svenska säkerhetspolitiken är en del av samhällets samlade resurser för att möta hot och utmaningar mot vår säkerhet. Säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer (Prop. 2014/15:109, s. 20). Ett väpnat angrepp mot Sverige är inte sannolikt men kan inte uteslutas, troligare är att kriser eller incidenter som innefattar militära maktmedel uppstår. En konflikt i vårt närområde kommer inte enbart att påverka ett land.

Mot denna bakgrund inriktas svensk säkerhetspolitik till att ytterligare fördjupa bi- och multilaterala försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Ett angrepp på Sverige skall kunna mötas med militära, politiska, diplomatiska och ekonomiska medel och därmed utgöra en tröskel för en eventuell angripare (Prop. 2014/15:109, s. 46-50).

4.2 Den rationella säkerhetspolitiken

I följande del analyseras säkerhetspolitiken utifrån de operationaliserade frågorna för modell I.

4.2.1 Vilka är de uppfattade hoten mot Sverige?

Den säkerhetspolitiska situationen i vårt närområde samt i Europa har förändrats, främst kopplat till Rysslands aggressioner i Ukraina. Att endast ett land skulle påverkas av en militär konflikt i vårt närområde går inte att föreställa sig. Dock är ett väpnat angrepp riktat direkt mot Sverige osannolikt men kan inte uteslutas (Prop. 2014/15:109, s. 46). I försvarsberedningens rapport konstateras att säkerhetspolitiken och de uppfattade hoten inte enbart handlar om att möta militära hot, utan omfattar ett brett spektrum av hot. ”Hoten är gräns- och sektoröverskridande och kan avhandla terrorism, organiserad brottslighet, avbrott i vitala system och flöden, sönderfallande stater, ekonomisk kris, politisk och religiös extremism, hot mot demokrati och rättssystem, socialt utanförskap, migrationsströmmar, hot mot värderingar, klimatförändringar, cyberhot, naturkatastrofer och pandemier samt väpnat angrepp” (Ds 2014.20, s. 21).

Regeringens proposition (Prop. 2014/15:109, s. 41) tillsammans med den svenska nationella säkerhetsstrategin (Regeringskansliet 1, s. 18-25) redogör för de primära hoten som samtliga påverkar den svenska säkerhetspolitiken och som på kort och lång sikt utmanar förmågan att skydda befolkningen och landet. Den hotmiljön som beskrivs är ytterst komplex och spänner över en stor vidd av hot.

Hoten som presenteras är påverkanskampanjer, cybersäkerhet och informationskrigföring, terrorism, massförstörelsevapen, militära hot, organiserad brottslighet, hot mot energiförsörjningen, transporter och infrastruktur, hälsohot samt klimathot. Hoten utgör i varierande grad ett hot mot vår demokrati och våra grundläggande värden, vår nationella säkerhet och våra fri- och rättigheter och mot samhällets funktionalitet.

4.2.2 Vad är målet med Sveriges säkerhetspolitik?

Sveriges säkerhetspolitiska mål tar sin utgångspunkt i våra nationella intressen, det är dessa intressen som vi som nation skall försvara, ytterst med militärt våld. Då hotmiljön som beskrivs är så komplex och bred, är målen brett utformade.

I regeringens proposition och i den nationella säkerhetsstrategin går det att utläsa målen för den svenska säkerhetspolitiken.

- Att värna befolkningens hälsa
- Att värna samhällets funktionalitet

- Att värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet, fri- och rättigheter (Prop. 2014/15:109, s. 7).

Den svenska säkerhetspolitiken ”syftar ytterst till att garantera landets oberoende och självständighet”. Som nation måste Sverige kunna ”värna om landets suveränitet, svenska rättigheter och intressen, de grundläggande värderingarna samt skydda svensk handlingsfrihet inför politisk, militär eller annan påtryckning”. För att uppnå målen med Sveriges säkerhet är det en nödvändig förutsättning att landet kan hävda sin suveränitet och territoriella integritet (Prop. 2014/15:109, s. 7).

Målsättningarna är nära sammankopplade, där att värna om nationens befolkning, deras liv och hälsa, utgör grunden. Att skydda funktioner viktiga för samhället tillsammans med en robust försörjning är centralt för befolkningens överlevnad. Samhällsfunktionerna som skall prioriteras är de som uppfyller de grundläggande mänskliga behoven (Regeringskansliet 1, s. 14).

För att uppnå målen är det nödvändigt för Sverige att kunna hävda sin suveränitet och territoriella integritet. Stor vikt måste läggas vid förmågan att avvålla en angripare, enskilt eller tillsammans med andra. Den frihet, säkerhet och det självbestämmande nationen har måste under alla omständigheter försvaras. Försvaret utgörs av både militärt försvar och civilt försvar (Regeringskansliet 1, s. 14).

4.2.3 Fanns det några alternativ och medföljande konsekvenser till vald säkerhetspolitisk linje?

I försvarsberedningens rapport (Ds 2014.20) redovisas ett antal alternativ för regeringen att ta ställning till. Alternativen avhandlar inte olika säkerhetspolitiska linjer att välja mellan utan utgör mer alternativ för att uppnå de säkerhetspolitiska målen. Alternativen ställs inte heller mot varandra och handlar inte om att välja det ena före det andra utan är förslag från försvarsberedningen till regeringen att ta hänsyn till inom respektive alternativ.

Försvarsberedningen anser att den solidariska säkerhetspolitiken skall utgöra grunden. Säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder (Ds 2014.20, s. 21-22).

Inom ramen för säkerhetspolitiken och dess utformning lägger försvarsberedningen fram förslag uppdelat på det militära försvaret och det civila försvaret.

Försvarsberedningen konstaterar att förmågan till väpnad strid utgör grunden i det militära försvaret och att försvarsmakten måste vara utformad och dimensionerad för att kunna försvara Sverige och våra intressen (Ds 2014.20, s. 36). Försvarsberedningen menar på att det enskilt viktigaste är krigsförbanden och deras operativa förmåga. Denna operativa förmåga måste öka (Ds 2014.20, s. 11).

Konsekvensen av en alltför låg operativ förmåga blir att Sverige får svårt att förekomma och hantera utmaningar i vårt närområde. Utan krigsförband med hög tillgänglighet och flexibilitet minskar vår handlingsfrihet och förmågan att uppnå målen med vår säkerhet (Ds 2014.20, s. 51-52).

I linje med den solidariska säkerhetspolitiken anser försvarsberedningen att våra samarbeten, med andra länder, inom försvars- och säkerhetspolitiken skall fördjupas. I vårt närområde är det främst samarbetet inom norden samt med de baltiska staterna som bör fördjupas. Ett nära samarbete stärker säkerheten i regionen och ytterst för Sverige. Den skapar en förutsägbarhet, främjar fredlig utveckling och höjer tröskeln för militära incidenter och konflikter (Ds 2014.20, s. 90). Genom att samarbeta ökar vår operativa förmåga och resurser kan användas mer effektivt, våra nationella förmågor utvecklas också genom samarbete (Ds 2014.20, s. 91).

Dock så påtalar försvarsberedningen att förutsättningarna för att ge och ta emot militärt stöd från andra länder måste förbättras. Detta är en förutsättning för att utveckla försvarsmaktens förmåga att genomföra operationer i och utanför vårt närområde. Förutsättningarna och förberedelser för att ge och ta emot militärt stöd samlas i begreppet värdlandsstöd. Det är överenskommelser som regleras i avtal samt praktiska förberedelser (Ds 2014.20, s. 38-39). Konsekvensen av uteblivna åtgärder blir att försvarsmaktens interoperabilitet minskar samt själva grunden i den säkerhetspolitiska inriktningen urholkas.

Försvarsberedningen skriver också i sin rapport att Sverige bör fördjupa och förstärka sina samarbeten med internationella organisationer. De organisationer som man trycker på är FN, NATO samt EU (i den mån man kan se EU som en organisation). Sveriges bidrag till krishanteringsoperationer skall ske inom ramen för dessa organisationer. Ett fördjupat svenskt samarbete med dessa organisationer leder till ökad säkerhet, verkar konfliktförebyggande och bidrar till att bekämpa terrorism och organiserad brottslighet. Ett aktivt deltagande och bidrag till att hantera risker och hot, inom ramen för dessa organisationer, innebär att kostnader kan delas och värdefull operativ erfarenhet fås. Detta främjar målen för vår säkerhet (Ds 2014.20, s. 89).

Sveriges engagemang i FN och dess arbete för fred, säkerhet och utveckling skall genomsyra den svenska säkerhetspolitiken. Säkerhetspolitiken ska genom vårt stöd till FN bidra till global fred, säkerhet och utveckling. Sverige bör stärka FN:s förmåga genom att öka svenskt bidrag och deltagande i FN-ledda insatser (Ds 2014.20, s. 94).

Försvarsberedningen konstaterar vidare att NATO är en central aktör för säkerhet i Europa samt för internationell krishantering. Natos utvidgning har gynnat säkerheten i Europa, även Sveriges och vårt närområde. Det svenska samarbetet med Nato är avgörande för utvecklingen av försvarsmakten. Genom samarbetet utvecklas en relevant, flexibel och modern försvarsmakt som är användbar både nationellt och internationellt. Inom ramen för det svenska partnerskapet med Nato bör samarbetet fortsatt utvecklas, samarbetets enda begränsning är att inga försvarsgarantier ges (Ds 2014.20, s. 96).

Försvarsberedningen anser att genom europeisk integration och utvidgning av EU, stärks svensk säkerhet. Ett nära samarbete med medlemsstaterna stärker den

gemensamma säkerheten. Ett starkt EU, som en utrikes- och säkerhetspolitisk aktör, kan verka för fred och demokratisk utveckling. Försvarsberedningen vill att EU skall stärkas som säkerhetspolitisk aktör genom att utveckla förmågan att planera, leda och genomföra civila och militära krishanteringsinsatser. Sverige bör bidra till utvecklingen av denna förmåga, ytterligare bör Sverige fortsätta med sitt bidrag till EU:s civila och militära krishanteringsinsatser (Ds 2014.20, s. 95).

Försvarsberedningen summerar sin syn på de svenska samarbetena enligt följande, ”en grundläggande utgångspunkt för Sveriges försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten ska vara att de bidrar till att främja svensk säkerhet och svenska intressen eller har ett tydligt säkerhetspolitiskt syfte. Detta inbegriper stärkandet av svensk och europeisk försvarsförmåga generellt, i synnerhet i vårt närområde. Försvarsmakten och andra relevanta myndigheter ska delta i samarbeten då detta anses bidra till Sveriges säkerhet eller ger ett mervärde genom att det bedöms ändamålsenligt, kostnadseffektivt och bidra till utveckling av Försvarsmaktens operativa förmåga, inklusive interoperabilitet med väsentliga partners” (Ds 2014.20, s. 86).

Försvarsberedningen anser även att försvarsunderrättelseförmågan skall stärkas. Beredningen menar på att svensk försvarsförmåga men också möjligheten för Sverige att föra en självständig och aktiv politik är beroende av en god försvarsunderrättelseförmåga. Behovet av att kunna inhämta, bearbeta, analysera och delge försvarsunderrättelser för att möta en snabb händelseutveckling är avgörande (Ds 2014.20, s. 63).

När det kommer till det civila försvaret konstaterar försvarsberedningen att det civila försvaret består av planering och verksamhet för att skapa och vidmakthålla förmågor i samhället för att motstå en kris eller väpnat angrepp. Det är samhällets samlade förmåga att hantera allvarliga händelser och kriser. Beredningen påtalar vikten av att denna planering återupptas (Ds 2014.20, s. 103).

Kopplat till den breda hotbilden måste Sverige inneha en bred försvarsförmåga, denna planering är en del i att möta detta breda spektrum av hot. Vid utebliven planering minskar förmågan att motstå och hantera allvarliga kriser och hot (Ds 2014.20, s. 103).

Försvarsberedningen påtalar vikten av att kunna säkra samhällsviktig infrastruktur och säkerställa försörjning av strategiska förnödenheter utgör viktiga delar i samhällets samlade beredskap. Att över tid kunna upprätthålla tillförlitliga flöden av varor och tjänster, i en krissituation, är av yttersta vikt. Detta anser försvarsberedningen bör utredas så att en rimlig ambition nås (Ds 2014.20, s. 106).

Försvarsberedningen tar även upp påverkanskampanjer, cyberförsvar och informationsoperationer. Dessa möjligheter att påverka beslutsfattare och opinioner utgör en central komponent, inte bara i konflikter utan även under fredstid. Då beroendet av informationsteknologin ökar måste även samhällets förmåga att möta dessa hot, attacker och incidenter öka. Försvarsberedningen anser att Sverige bör utveckla strategiska och moderna försvarsförmågor, enskilt

och tillsammans med andra, för att kunna identifiera och möta denna typ av hot (Ds 2014.20, s. 107).

4.2.4 Vilken är vald säkerhetspolitisk linje?

I regeringens proposition (Prop. 2014/15:109) höras de av försvarsberedningen framlagda alternativen.

Den solidariska säkerhetspolitiska linjen ligger alltså fast, ”säkerhet byggs solidariskt tillsammans med andra och hot mot fred och säkerhet avvärjs i gemenskap och samverkan med andra länder och organisationer” (Prop. 2014/15:109, s. 20). Den utgör grunden för den svenska försvars- och säkerhetspolitiken. Säkerhetspolitiken ska inom ramen för målen för vår säkerhet, förebygga krig och framväxten av hot mot svensk, nordisk och europeisk säkerhet (Prop. 2014/15:109, s. 7).

Regeringen konstaterar att svensk försvarsförmåga syftar ytterst till att försvara det egna territoriet och för detta måste krigsförbandens operativa förmåga stärkas. För att öka den operativa förmågan och i förlängningen uppnå de säkerhetspolitiska målsättningarna förstärker regeringen försvarsbudgeten i perioden 2016-2020 (Prop. 2014/15:109, s. 9). Tillskotten inriktas mot att förstärka den operativa förmågan nationellt. Krigsförband som är personellt och materiellt uppfyllda samt samövade är avgörande för att höja den operativa förmågan. En åtgärd som tas för att höja den operativa förmågan är att förstärka basplattan med mängdmateriel, radioutrustning, mörkerutrustning, standardfordon, ny ammunition samt personlig utrustning mm. Utöver detta förstärks övningsverksamheten med kvalificerade försvarsmaksgemensamma övningar och krigsförbandsövningar (Prop. 2014/15:109, s. 71).

Den svenska försvarsförmågan skall också ses som en del i en gemenskap för säkerhet och stabilitet. Försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten, både med andra länder och med organisationer, stärker säkerheten i vår region. Dessa samarbeten skall fördjupas. Regeringen vidhåller att stora möjligheter till samarbete finns inom försvarsområdet och inga egentliga begränsningar mer än att vi inte åtar oss några försvarsförpliktelser. Långtgående samarbeten är avgörande för effektivare resursanvändning (Prop. 2014/15:109, s. 23).

Ett fördjupat samarbete inom Nordefco¹ omfattar en förmågeutveckling inom en rad områden bl.a. inom övningsverksamhet och insatser. Samarbetet stärker den försvars- och säkerhetspolitiska dialogen och ökar informationsutbytet (Prop. 2014/15:109, s. 23).

I linje med den solidariska säkerhetspolitiken har ett avtal om värdlandsstöd med NATO undertecknats. Avtalet skapar förutsättningar för att ge och ta emot

¹ Nordefco (Nordic Defence Cooperation) är ett samarbete inom försvarsområdet, samtliga nordiska länder deltar. Syftet är att stärka försvaret och effektivisera resursnyttjande. Samarbetet bedrivs på både militärt och politiskt (Regeringen 2)

militärt stöd och förenklar övningssamarbetet (Prop. 2014/15:109, s. 37). Regeringen ämnar även låta en expert ta fram en rapport som analyserar och redogör för innebörden av olika former av samarbeten alternativt medlemskap i organisationer (Prop. 2014/15:109, s. 8).

Regeringen framhåller att planeringen av det civila försvaret och dess verksamhet i krissituationer i fred och vid höjd beredskap måste återupptas. Planeringen avser skydd av befolkningen, säkerställande av samhällsviktiga funktioner och samhällets stöd till försvarsmakten (Prop. 2014/15:109, s. 104).

Regeringen konstaterar också för att ändamålsenligt kunna använda stridskrafterna och inriktad verksamhet är försvarsunderrättelseförmågan avgörande. Försvarsunderrättelseförmågan måste inneha en tillräckligt hög beredskap för att kunna ge nödvändig förvarning. Försvarsunderrättelseförmågan bör därför förstärkas och regeringen kommer att inrikta utvecklingen för att uppnå detta (Prop. 2014/15:109, s. 111).

Vidare konstaterar regeringen att ett behov av ett psykologiskt försvar föreligger, bakgrunden är det försämrade omvärldsläget. Det psykologiska försvaret skall säkerställa ett öppet och demokratiskt samhälle med åsiktsfrihet och fria medier. Genom värnandet av dessa grundläggande värden ökar befolkningens och samhällets motståndskraft mot yttre påverkan (Prop. 2014/15:109, s. 109). Myndigheter som kan tänkas vara mål för dessa hot är också de som skall vidta försvarsåtgärder för att möta dessa hot. Regeringen konstaterar här att MSB innehar en viktig roll i samverkan mellan myndigheter för att stärka utvecklingen av det psykologiska försvaret. Denna samverkan är viktig för att på bästa sätt nyttja tillgängliga resurser. MSB och berörda myndigheter bör med tillgängliga medel tydliggöra och utveckla verksamheten som rör psykologiskt försvar (Prop. 2014/15:109, s. 109).

Regeringen ser också att Sveriges förmåga i cybermiljön måste utvecklas. Förmågan avser åtgärder för att förebygga eventuella hot men också att hantera konsekvenserna av ett angrepp. Detta anser regeringen vara ett kostnadseffektivt sätt att höja tröskeln för ett angrepp (Prop. 2014/15:109, s. 112-).

4.3 Den organisatoriska säkerhetspolitiken

Myndigheter som kan tänkas ha en inverkan på hur den svenska säkerhetspolitiken utformas representeras i försvarsberedningen av sina respektive departement², med två undantag, försvarsmakten samt myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MBS) (Regeringen 3). Utöver försvarsmakten och MSB:s deltagande i försvarsberedningen redovisar de ett eget underlag till regeringen inför inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken.

Den logiska slutsatsen som författaren gör är att dessa två myndigheters bidrag och påverkan vid utformningen av säkerhetspolitiken är stor. Därav kommer denna del av analysen fokusera på dessa myndigheter

4.3.1 Vilka inomstatliga myndigheter påverkar den svenska säkerhetspolitiken?

Det samlade försvaret av Sverige utgörs av ett militärt försvar samt ett civilt försvar, tillsammans utgör de totalförsvaret. Ansvarsförhållandet är uppdelat mellan försvarsmakten och MSB.

I förordningen till Försvarsmakten (SFS2007:1266) går det att utläsa vad myndigheten har för uppgifter. Försvarsmakten skall upprätthålla och utveckla det militära försvaret. Grunden för försvaret är väpnad strid (SFS2007:1266, 1§). Ytterligare uppgifter för försvarsmakten är att ”försvara Sverige och främja svensk säkerhet”. Den skall ”upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet”. Utöver detta skall försvarsmakten ”värna om Sveriges suveräna rättigheter och svenska intressen”. Dessa uppgifter skall kunna utföras självständigt eller i samverkan med andra myndigheter, länder och organisationer” (SFS2007:1266, 2§). Sett till myndigheten uppgifter den en stor inverkan på säkerhetspolitikens inriktning och uppgifterna går även mot de säkerhetspolitiska målen.

I likhet med försvarsmakten kan man i förordningen till MSB (SFS2008:1002) utläsa dess uppgifter. Myndigheten skall bl.a utveckla och stödja arbetet med civilt försvar och utveckla samhällets beredskap mot olyckor och kriser samt arbeta med sårbarhetsreducerande åtgärder (SFS2008:1002, 1§). MSB skall ”i samverkan med andra myndigheter, kommuner, regioner och organisationer identifiera och analysera sårbarheter, hot och risker i samhället som kan anses vara särskilt allvarliga”. Kopplat till detta skall myndigheten genomföra planering för åtgärder som bör vidtas (SFS2008:1002, 2§). I likhet med försvarsmakten får

² justitie-, utrikes-, försvars- och finansdepartementen

MSB:s uppgifter en stor inverkan på säkerhetspolitiken och även här går uppgifterna mot de säkerhetspolitiska målen.

4.3.2 Vad bidrar myndigheterna med för information i utformningen av svensk säkerhetspolitik

Både Försvarmakten och MSB redovisar underlag till regeringen inför inriktningspropositionen. Försvarmaktens underlag (FM2014-5882:31) avhandlar det militära försvaret och MSB:s underlag (Dnr2014-3277) avhandlar det civila försvaret och hur det kan utvecklas och stärkas.

Försvarmaktens underlag till regeringen avhandlar till stor del försvarmaktens operativa förmåga, det är denna förmåga som får störst inverkan på hur försvarmakten kan bidra till att de säkerhetspolitiska målen nås.

Försvarmakten konstaterar i sitt underlag att den innehar förmåga att bedriva omvärldsbevakning för att upptäcka och identifiera hot mot Sverige och svenska intressen. Försvarmakten har även förmågan att upptäcka och avvisa kränkningar av det svenska territoriet och att värna Sveriges suveräna rättigheter och nationella intressen (FM2014-5882:31, s. 7). De brister försvarmakten konstaterar återfinns främst inom genomförandet av operationer och då i högre konfliktnivåer samt längre uthållighet i lägre konfliktnivåer. Då tillräcklig planering för att ta emot militärt stöd inte genomförts finns även här brister (FM2014-5882:31, s. 7).

Försvarmakten konstaterar vidare att genom internationella operationer främjar försvarmakten svensk säkerhet, dock finns begränsningar avseende tillgänglighet. Med befintlig förmåga och resurser kan myndigheten även lämna stöd till civil verksamhet, förmågan att ge och ta emot stöd från samhället utvecklas bl.a genom de regionala staberna (FM2014-5882:31, s. 7).

Även försvarsunderrättelseförmågan måste stärkas. Utvecklingen i närområdet ställer ökade krav på denna förmåga. En stark förmåga tillgodosör både regeringens och försvarmaktens behov. Regeringen får ett bättre beslutsunderlag likaså kan försvarmakten använda sina resurser på bästa sätt (FM2014-5882:31, s. 10).

MSB fokuserar i sitt underlag (Dnr 2014-3277) på hur det civila försvaret kan stärkas och då främst genom planering, ledning och samordning. Underlaget identifierar även kris- och krigsviktiga verksamheter som försörjnings- och flödssäkerhet samt förmågan att hantera IT-incidenter i samhällsviktiga system. Underlaget avhandlar också hur påverkanskampanjer och informationsoperationer kan mötas med utvecklandet av psykologiska försvarsförmågor.

MSB konstaterar i sitt underlag att en viktig del i utvecklingen av det civila försvaret är samordnad planering. För att främja en helhetssyn i planeringen anser MSB att dess roll att samordna planeringen för det civila försvaret skall förtydligas. Den nödvändiga samordningen av inriktningar och prioriteringar

avseende planeringen kan riskeras om det inte sker med ett samlat perspektiv (Dnr 2014-3277, s. 12).

MSB identifierar i sitt underlag en rad brister avseende ledning och samordning inom krisberedskapen i ett operativt skede. Dessa brister består bl.a. av vilket ansvar och mandat en aktör har, avsaknaden av möjlighet till en samlad lägesbild och bristande kontaktytor mot andra myndigheter (Dnr 2014-3277, s. 15). Detta sammantaget resulterar i svårigheter, i händelse av fredstida kriser, att agera effektivt, snabbt, säkert och enhetlig (Dnr 2014-3277, s. 15).

MSB konstaterar vidare att det finns utmaningar när det kommer till samverkan på regional nivå. För att nå en helhet inom den nationella förmågan avseende ledning och samverkan måste länsstyrelsernas förmåga till att inrikta, prioritera och fördela resurser utvecklas (Dnr 2014-3277, s. 16). MSB konstaterar också att brister i kontaktvägar mellan försvarsmakten och länsstyrelserna gör det svårare för regionerna att genomföra förberedelser. Kontaktvägar finns men det saknas metoder och modern samverkansteknik för att enkelt dela information (Dnr 2014-3277, s. 17).

Inte helt olikt de säkerhetspolitiska målen är målen för det civila försvaret bl.a. att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och värna civilbefolkningen. De verksamheter och den infrastruktur som upprätthåller respektive funktion ska ha en god förmåga till kontinuitet och skydd mot allvarliga störningar. Likaså skall de samhällsfunktioner som är av betydelse för befolkningens liv och hälsa ha en god förmåga att motstå, hantera och återhämta sig från allvarliga störningar. MSB bedömer i sitt underlag att det är av vikt att utreda vilka samhällssektorer och funktioner som är av särskild betydelse att upprätthålla försörjnings- och flödessäkerhet av, genom denna identifiering skapas förutsättningar för planering för att upprätthålla dessa flöden och tjänster (Dnr 2014-3277, s. 34).

MSB konstaterar att en växande sårbarhet i samhället är sammankopplingarna mellan olika IT-system, vid en störning kan dessa sammankopplingar få en spridningseffekt. Detta kan innebära ökade risker för viktiga samhällsfunktioner och få konsekvenser som påverkar flera sektorer samtidigt. Förmågan att hantera IT-incidenter och angrepp måste öka, detta är av avgörande betydelse för att upprätthålla en tillförlitlig försörjnings- och flödessäkerhet och därigenom för det civila försvaret (Dnr 2014-3277, s. 35-36).

MSB påtalar i sitt underlag att påverkanskampanjer kan hota Sveriges suveräna rättigheter och ytterst det nationella självbestämmandet. Vidare kan de bedrivas både direkt och indirekt mot Sverige och över hela hotskalan. De kan också bedrivas direkt mot opinioner och beslutsfattare men också via Sverige med avsikt att påverka annat land eller mellanstatliga organisationer (Dnr 2014-3277, s. 40). Därför behöver Sverige förmåga att identifiera och möta detta hot. MSB konstaterar vidare att en påverkanskampanj i sig inte behöver utgöra brott mot några lagar, men sammantaget kan de hota den nationella suveräniteten, målen för vår säkerhet eller andra svenska intressen. Påverkanskampanjer utgör således ett komplext hot och beröra flera olika delar av samhället (Dnr 2014-3277, s. 41-42).

4.3.3 Presenterade myndigheterna några handlingsalternativ?

För att kunna möta händelseutveckling på kort och lång sikt anser försvarsmakten att den operativa förmågan skall stärkas i fem steg (FM2014-5882:31, s. 9).

Den operativa effekten ökas här och nu genom att försvarsmakten prioriterar tillväxt av hela krigsförband före samtidig tillväxt på bredden. I ett första steg bör personalramarna och resurser för materielunderhåll utökas, detta för att öka tillgängligheten och uthålligheten. Övningsverksamhet bör utökas för att snabbare höja den operativa förmågan. För att stödja ökade personalramar bör anskaffningen av personlig utrustning utökas. Omsättning av kvalificerad ammunition och av bekämpningssystem bör också göras. Det andra steget avser resurser för livstidsförlängning och omsättning av materiel för att bibehålla sjöoperativ förmåga. I ett tredje steg bör resurser för anskaffning av bekämpningssystem, standardfordon och sjukvårdsmateriel finnas. Det fjärde steget avser stärka skyddet och vidmakthållandet av den luftoperativa förmågan samt anskaffning av verkanssystem för att utöka den sjöoperativa förmågan. Avslutningsvis i det femte steget bör åtgärder för redundans och vidmakthållande inom lednings- och underrättelsetjänst vidtas (FM2014-5882:31, s. 9).

Ett alternativ, i försvarsmaktens underlag, för att öka förmågan att ge och ta emot stöd ser försvarsmakten i samarbetet och samövning med NATO, detta anser försvarsmakten skall prioriteras. Detta i sin tur utvecklar interoperabiliteten som i sin tur utgör grunden för militärt samarbete, både med våra grannländer men också inom EU, FN och NATO (FM2014-5882:31, s. 6). Vid övningar bör samordnat försvar av strategiskt viktiga områden övas även samordnad strid mellan stridskrafterna.

Försvarsmakten konstaterar ”genom att dagligen använda, vidmakthålla och utveckla organisationen med hög tillgänglighet och en förmåga att möta en kvalificerad motståndare” verkar försvarsmakten stabiliserande, krisdämpande och krigsavhållande i vårt närområde” (FM2014-5882:31, s. 7).

I syfte att förtydliga och utveckla MSB:s roll i samordningen av planeringen av det civila försvaret menar MSB att ett tillägg bör göras i krisberedskapsförordningen som förtydligar myndighetens uppdrag, innebörden bör vara att MSB ska se till att planeringen sker samordnat i enlighet med anvisningar med regeringen (Dnr 2014-3277, s. 13).

För att utveckla planeringen av det civila försvaret hos berörda myndigheter föreslår MSB följande, att det tydliggörs att planering inför höjd beredskap skall genomföras, uppgifter och mål för respektive myndighet klarläggs och att anvisningar ges. Dessa tre punkter anser MSB att regeringen ansvarar för (Dnr 2014-3277, s. 23).

I syfte att samverka och ledning skall fungera i ett ansträngt läge är det nödvändigt att roller, ansvar och informationsbehov är utredda och tillämpade i förväg. MSB kommer se över behovet av riktlinjer och metodstöd för kommunikation och lägesrapportering över hela hotskalan. Att samgruppera företrädare ur försvarsmakten och ur det civila försvaret bör ses över och

förberedas i syfte att stärka den operativa ledningen och samordningen (Dnr 2014-3277, s. 18).

För att identifiera samhällsviktiga funktioner där upprätthållandet av försörjnings- och flödessäkerheten är av särskild betydelse bör utgångspunkten vara de risk- och sårbarhetsanalyser som skall genomföras av myndigheter med beredskapskrav. MSB avser göra en analys för att se på möjligheten att utarbeta en metodik för att gradera och prioritera dessa funktioner. Detta arbete bör ha sin grund i de målsättningar som finns för det militära och civila försvaret. I arbetet bör privata aktörer delta (Dnr 2014-3277, s. 34-35).

En grundförutsättning för att kunna förebygga och hantera IT-incidenter är att ha en god kännedom om de incidenter som inträffar och på så sätt skapa en lägesbild över incidenterna. MSB föreslår en obligatorisk incidentrapportering för statliga myndigheter. Ett system för denna typ av rapportering måste implementeras. Angeläget är också att aktörer utanför staten rapporterar incidenter (Dnr 2014-3277, s. 35).

Utvecklingen av psykologiska försvarsförmågor bör stärkas ur ett helhetsperspektiv där fokus bör ligga på att identifiera, förstå och möta. MSB föreslår att en nationell strategi tas fram då hotet är så komplext. Strategin bör ta sin utgångspunkt i att identifiera och utveckla berörda aktörers möjligheter till samordnad och ömsesidig informationsförsörjning, förstå och identifiera vilka konsekvenser en påverkanskampanj medför för Sverige samt genom att utveckla samverkan mellan berörda kommunikativa funktioner för att möta hotet från en påverkanskampanj (Dnr 2014-3277, s. 42-43).

4.3.4 Finns myndigheternas information/handlingsalternativ representerade i säkerhetspolitiken?

I regeringens proposition återfinns mycket av det underlag som myndigheterna har presenterat. Större delen av propositionen kan härledas till den operativa förmågan och hur den skall höjas hos totalförsvaret i allmänhet och försvarsmakten synnerhet. Den enskilt viktigaste målsättningen för perioden är att öka den operativa förmågan i krigsförbanden och den samlade operativa förmågan i totalförsvaret (Prop. 2014/15:109, s. 12). Försämringen av det säkerhetspolitiska läget och försvarsmaktens redovisning gör att regeringen ytterligare förstärker försvarsbudgeten. Med denna förstärkning omhändertas många av de prioriteringar som försvarsmakten redovisade för att höja den operativa effekten (Prop. 2014/15:109, s. 10). Satsningar genomförs i samtliga försvarsgrenar och i de försvarsgemensamma stridskrafterna.

Regeringen påtalar också att samarbetet med NATO är avgörande för att utveckla försvarsmakten, både för nationellt försvar och för förmågan att genomföra internationella operationer. Världlandsavtalet med NATO syftar till att säkerställa att värdlandet kan lämna effektivt stöd för militär verksamhet på sitt territorium. Genom detta avtal skapas förutsättningar för förmågan att ge och ta emot militärt stöd i linje med den solidariska säkerhetspolitiken. I ett led för att öka denna förmåga kommer regeringen öka det svenska deltagandet i NATO:s

mest avancerade och komplexa övningar (Prop. 2014/15:109, s. 37-38). Övningar och annan verksamhet där försvarsmakten deltar är en del av det faktiska försvars- och säkerhetspolitiska agerandet redan i fredstid. Genom val av övningsplats och samarbeten med andra aktörer visas beslutssamhet och förmåga att försvara vårt territorium vilket höjer tröskeln mot eventuella angrepp (Prop. 2014/15:109, s. 55).

MSB:s förslag om hur planering och samordning av krisberedskap och civilt försvar samt hur myndighetens uppgifter bör förtydligas berörs i regeringens proposition dock kommer regeringen att bereda det vidare inom regeringskansliet (Prop. 2014/15:109, s. 106-107).

MSB:s förslag om att stärka den operativa ledningen och samordningen mellan det civila och militära försvaret lyfts upp av regeringen. Det framhålls att i arbetet med samhällets säkerhet krävs det en omfattande regional samverkan. Länsstyrelserna utgör här en viktig samhällssäkerhetsaktör på den regionala nivån. Samverkan mellan försvarsmakten och länsstyrelserna bör utvecklas och här har försvarsmaktens regionala staber ett ansvar (Prop. 2014/15:109, s. 106-107). Länsstyrelserna ska även upprätta regionala risk- och sårbarhetsanalyser inom sitt verksamhetsområde, skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar. Dessa analyser skall rapporteras till MSB.

I propositionen påtalar regeringen också vikten av att skydda samhällsviktiga funktioner och system, som är vitala för totalförsvaret, mot IT-angrepp från kvalificerade statliga eller statsstödda aktörer. Samhällsviktiga funktioner och kritiska system måste kunna skyddas mot IT-angrepp. Sverige måste även utveckla sin förmåga att identifiera och möta påverkanskampanjer, detta måste kunna hanteras under både fredstid och vid höjd beredskap (Prop. 2014/15:109, s. 111).

5 Syntes och slutsatser

I följande kapitel kommer resultatet av analysen sammanfattas och frågeställningen besvaras. Kapitlet avslutas med vilka slutsatser som har dragits.

5.1 Syntes

Frågeställningen för uppsatsen var:

Hur kan den nuvarande svenska säkerhetspolitiska linjen förklaras utifrån teorier om beslutsfattande?

Den rationella säkerhetspolitiken och modell I

Modell I utgår från att försöka förklara nationers agerande eller beslut med utgångspunkt i de målsättningar en nation har och de val nationen gjorde för att nå dessa mål. Analysen börjar med att redogöra för de hot som Sverige anser hota våra grundläggande värden. Resultatet som visas är en ytterst komplex hotbild, där spännvidden av hot är stor. Analysen går därefter över till att redogöra för Sveriges målsättningar med säkerhetspolitiken. Resultatet här visar på brett formulerade målsättningar för att kunna möta den breda och komplexa hotbilden. Målet att värna om Sveriges befolkning är centralt och övriga målsättningar kompletterar denna. I modell I och i rationellt beslutsfattande i allmänhet handlar det om att välja mellan olika alternativ och deras olika konsekvenser. Det alternativ som bär mest mot målet och vars konsekvenser påverkar minst är det alternativ som bör väljas. Analysen fortsätter med att redogöra för de alternativ som regeringen hade att välja mellan och därefter vilka alternativ som valdes. Resultatet visar på att det presenterades alternativ med konsekvenser men att det inte handlade om att välja det ena före det andra för att uppnå målsättningen utan mer om att välja inom respektive alternativ för att uppnå målen. Regeringen hör samman de framlagda alternativen då de samtliga syftar till att uppnå de säkerhetspolitiska målen. Då handlingsalternativen som presenterades återfinns i regeringens proposition blir det svårare att uttala sig fullt ut om rationaliteten i vald säkerhetspolitisk linje då det i materialet inte går att utläsa handlingsalternativ som valts bort. I olika skeden, inom regeringen, har det säkerligen diskuterats alternativ innan propositionen skrevs. Med det materialet hade analysen kunnat ge ett bättre svar avseende rationaliteten i vald linje.

Med det sagt anser författaren att det ändå går att förklara den säkerhetspolitiska linjen med modell I. Av analysen framträder en säkerhetspolitik som baseras på målsättningar för att möta en definierad hotbild. För att möta denna hotbild görs val för att ge aktörerna som ytterst skall möta hoten, möjlighet att göra det.

Den största rationaliteten som framkommit i analysen utgörs av själva grunden i säkerhetspolitiken, solidariteten, ett ansvarstagande för den gemensamma säkerheten i vårt närområde, genom detta skapas säkerhet för Sverige och bidrar till att nå de svenska målsättningarna. Att enskilt möta den hotbild som presenteras skulle kräva större resurser och ekonomi, att då i samverkan och samarbete med andra möta dessa hot är både kostnadseffektivt och resursbesparande.

Den organisatoriska säkerhetspolitiken och modell II

I modell II utgår analysen från att statligt agerande är baserat på uteffekterna av dess organisation, där information och handlingsalternativ från dessa organisationer utgör statens beslut. Analysen börjar här med att se till vilka myndigheter som kan ha en inverkan på säkerhetspolitiken. Uppsatsen har avgränsat sig till att bara titta på försvarsmakten och MSB. Dessa två myndigheter är ansvariga för det militära försvaret respektive del civila, tillsammans utgör de totalförsvaret. Utformningen av totalförsvaret påverkar starkt möjligheten att uppnå de säkerhetspolitiska målsättningarna. Analysen fortsätter med att redogöra för vad respektive myndighet bidrar med vid utformningen av säkerhetspolitiken. Resultatet visar att en stor del i försvarsmaktens underlag utgörs av försvarsmaktens operativa förmåga. Det är denna förmåga som möjliggör att försvarsmakten kan bidra till att de säkerhetspolitiska målen uppnås. Även underlaget från MSB berör den operativa förmågan, men då när det gäller ledning och samordning. Båda myndigheternas underlag påvisar brister som regeringen behöver hantera. Analysen fortsätter med att redogöra för de handlingsalternativ som myndigheterna presenterade för att åtgärda bristerna. Resultatet visar att båda myndigheterna redovisar åtgärder som behöver vidtas för att öka deras förmåga. För försvarsmaktens del handlar det om ekonomiska tillskott och ökad övningsverksamhet. För MSB:s del handlar det om att tydliggöra roller och ansvar och hur samhällsviktiga system skall identifieras och skyddas. Analysen avslutas med att se till hur myndigheternas information och handlingsalternativ finns representerat i regeringens inriktning. Resultatet visar här att regeringen tar åt sig av myndigheternas information och deras handlingsalternativ. Alternativerna som myndigheterna presenterade möts i regeringens inriktning med aktiva åtgärder där den operativa förmågan ökas genom höjda anslag, mer övningsverksamhet och utökad samverkan.

I frågan hur mycket och i vilken utsträckning myndigheterna påverkar regeringens inriktning finns det i materialet en klar nackdel. Likt materialet för modell I, presenteras i myndigheternas underlag inte heller några handlingsalternativ som inte finns upptagna i regeringens inriktning. Genom tillgång till ett material med fler handlingsalternativ hade dessa kunnat värderas mot regeringens inriktning

och en djupare bedömning av påverkansgraden hade kunnat göras. Dock så framgår det av resultatet att myndigheterna har en inverkan på den säkerhetspolitiska inriktningen då mycket av deras underlag och alternativ återfinns i propositionen. Modell II har fungerat för ändamålet.

5.2 Slutsatser

Det slutsatser författaren drar från uppsatsen är att den säkerhetspolitiska linjen har en bred förankring inom nationens ledning och någon radikal förändring av den inte kommer ske. Syftet med försvarsberedningens sammansättning, där samtliga riksdagspartier är representerade, är just för att åstadkomma denna breda förankring. Att inga större handlingsalternativ presenteras i försvarsberedningens rapport beror troligen på just denna förankring. Rapporten som försvarsberedningen lämnar över till regeringen har regeringen egentligen ingen större anledning att avvika markant från vid utformningen av propositionen, då den redan är politiskt förankrad. För att komma åt ett material med handlingsalternativ och därigenom ytterligare stärka rationaliteten skulle intervjuer kunna genomföras eller arbetshandlingar (i den mån de finns tillgängliga) analyseras. Intervjuer skulle kunna göras både med personer inom försvarsberedningen och med personer som direkt arbetade med inriktningspropositionen. Detsamma gäller för försvarsmaktens och MSB:s underlag. Då båda myndigheterna är verksamma i utformningen av försvarsberedningens rapport och deras underlag till regeringen tar sin utgång i denna rapport, är det inte stora skillnader. För att här komma åt ett material för att djupare bedöma påverkansgraden hade intervjuer med personer vid respektive myndighet som var involverade i arbetet, dels i försvarsberedningen och dels vid arbetet med myndighetens underlag kunnat genomföras.

Allisons modeller har varit behjälpliga i att förklara den säkerhetspolitiska linjen. De har bidragit till en struktur att lägga analysen på och visat att säkerhetspolitiken till del vilar på rationella val och att regeringen lyssnar på sina myndigheter, vilket i sin tur är rationellt. Allison använder sina modeller för att förklara beslutsfattande under en kris men hävdar att modellerna har ett större applikationsområde än så. Författaren upplever att modellerna, även om de har gått att applicera här, troligen kommer mer sin rätt vid applicering på ett område med lite tydligare ramar.

6 Referenser

Litteratur

Allison, Graham T & Philip Zelikow, 1999. *Essence of decision: Explaining the Cuban Missile Crisis*. New York: Longman.

Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson, Ann Towns & Lena Wängnerud, 2017. *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm : Wolters Kluwer.

Westerberg, Jacob, 2015. *Svenska säkerhetsstrategier*. Lund: Studentlitteratur.

Yin, Robert, 2009. *Case study research: design and methods*. London: SAGE

Artiklar

Bendor, Jonathan & Thomas Hammond, 1992. "Rethinking Allison's models", *The American Political Science Review*, 86(2).

Bernstein, Barton, 2000. "Understanding decisionmaking, U.S foreign policy, and the Cuban missile crisis", *International Security*, vol. 25, nr 1.

Brommesson, Douglas, 2018. "Nordicness in Swedish foreign policy: From mid power internationalism to small state balancing?" *Global Affairs*, vol. 4, nr 4-5.

Wagner, Harrison, 1974. "Dissolving the state: Three recent perspectives on international relations", *International Organization*, vol. 28, nr 3.

Westerberg, Jacob, 2016. "Säkerhet utan alliansfrihet: svenska alliansstrategiers teori och praktik", *Statsvetenskaplig tidskrift*, vol. 118, nr 4.

Offentliga tryck

Dnr 2014-3277 – Så kan det civila försvaret utvecklas och stärkas. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Ds 2007:46 – Säkerhet i samverkan. Försvarsberedningens rapport.

Ds 2014.20 – Försvaret av Sverige, starkare försvar för en osäker tid. Försvarsberedningens rapport.

FM2014-5882:31 – Försvarsmaktens underlag till försvarspolitisk inriktningsproposition 2015. Försvarsmakten.

Proposition 1991/92:102 – Totalförsvarets utveckling till och med budgetåret 1996/97 samt anslag för budgetåret 1992/93. Regeringen.

Proposition 2014.15.109 – Sveriges försvar 2016-2020. Regeringens försvarspolitiska inriktning. Regeringen.

Regeringskansliet 2 = Sveriges nationella säkerhetsstrategi. Regeringskansliet 2017.

SFS 2007:1266 – Förordning med instruktion till försvarsmakten.

SFS 2008:1002 – Förordning med instruktion till myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Internet

Lunds Universitet 1 = Lunds universitetsbiblioteks webbplats, Ämnesguiden för statsvetenskap och freds och konfliktstudier, sök och utforska, källkritik. (Elektronisk) Tillgänglig: <http://libguides.lub.lu.se/c.php?g=296896&p=1988014>. Hämtdatum 2020-03-12.

MSB 1 = MSB webbplats, säkerhetspolitik.se. (Elektronisk) Tillgänglig: <https://www.sakerhetspolitik.se/Sakerhetspolitik/Svensk-sakerhet/Svensk-sakerhetspolitik/>. Hämtdatum: 2020-05-01.

Regeringen 1 = Regeringens webbplats. Anvisningar till försvarsberedningen. (Elektronisk) Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvarsberedningen/beredningens-anvisningar/>. Hämtdatum: 2020-04-29.

Regeringen 2 = Regeringens webbplats. Det här är NORDEFECO. (Elektronisk) Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/nordiskt-forsvarssamarbete/det-har-ar-nordefeco/>. Hämtdatum: 2020-05-01.

Regeringen 3 = Regeringens webbplats. Försvarsberedningens sammansättning. (Elektronisk) Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvarsberedningen/forsvarsberedningens-sammansattning/>. Hämtdatum: 2020-05-01.

Regeringskansliet 1 = Regeringens webbplats. Utrikesdeklarationen 2016. (Elektronisk) Tillgänglig: <https://www.regeringen.se/tal/2016/02/utrikesdeklarationen-2016/>. Hämtdatum: 2020-03-12.